

© Ina Kallis

”Tietoa ei voi kaataa oppilaiden päähän”

Ville Hänninen

Lahden muotoiluinstituutin sarjakuvalinjalla ei opeteta niinkään piirtämistä kuin kaikkea muuta sarjakuvan tekemiseen liittyvää, markkinoinnista käsikirjoittamiseen. Muiden oppilaiden mielipiteet ja tiedot ovat yhtä arvokkaita kuin opettajankin.

Suomalainen sarjakuvaopetus on aikaisemmin ollut hyvin satunnaista ja lyhytkestoista. Varsinaista sarjakuvakoulutusta opetussuunnitelmien ei ole nähty. Sen sijaan erilaisia, useimmiten lapsille ja nuorille suunnattuja sarjakuvapiirtämisen kurssuja löytyy kärkeästä lähes jokaisesta kirkonkylästä.

Tilanne muuttui parempaan päin vuonna 2000, Limingan kansanopiston aloitettua oman ympärivuotisen sarjakuvalinjansa. Viime syksynä piskuinen sarjakuvakoulutusperhe sai uuden jäsenen, kun Lahden muotoiluinstituutti perusti sarjakuvalinjan.

Kyse on vuoden mittaisesta täydennyskoulutuksesta. Oppilailla on toisin sanoen jo jonkinlainen pohjakoulutus, yleensä graafisesta suunnittelusta. Monista linjan oppilaista näkyy myös, että he ovat tehneet sarjakuvia aikaisemminkin. Se on kuitenkin ihan ok ja itse asiassa jopa suo-

tavaa. Tarkoitus on opettaa kokeneemmille tekijöille asioita, joista on heille hyötyä mutta joita he eivät ole tulleet ajatelleeksi, linjan opettaja Reima Mäkinen kertoo.

Sarjakuvalinjan opetus ei keskity niinkään piirtämiseen kuin kaikkiin muihin yhdeksän taiteen osa-alueisiin. Viime vuonna paneuduttiin muun muassa käsikirjoittamiseen, omien sarjakuvien markkinointiin ja digitaalisiin sarjakuviiin. Mikä riemastuttavinta, oppilaille järjestettiin myös vapaaehtoinen alkeisranskan kurssi.

Piirtämiseen ei puututa kuin vuoden päätteeksi tehtävien lopputöiden kriti-

koissa. Olen ottanut sellaisen linjan, että tässä vaiheessa ihmisellä on jo oma ilmaisu, jonka hän tekee miten parhaiten osaa. Eivät he enää elävän mallin piirtämistä tarvitse. Minusta kannattaa pikemminkin puuttua niihin osa-alueisiin, joita muuten käsitellään aika vähän kuten julkaisemista tai markkinointia.

Koska oppilailla on erilainen tausta (toiset käytännössä ammattilaisia ja varmasti joissakin asioissa opettajansa etevämpiä, toiset innokkaita amatöörejä), oppituntien suunnittelu ja järjestäminen ei ole helppoa.

© Marko Latva-Nikkola

– Minusta se on hyvä, pitää opettajan virkeänä. Minulle opettajana on oleellista, että tietoa ei voi kaataa oppilaiden päähän. Pikemminkin tällaisessa tapauksessa ihmiset oppivat myös toisiltaan. Maailmassa on paljon ns. hiljaista tietoa, jonka siirtäminen eteenpäin nuoremmille on tärkeää.

– Kun ihmisillä on erilaisia kokemuksia ja heidän taustansa ja luonteensa ovat aivan erilaisia, syntyy usein hedelmällistä keskustelua. Nuoret puolustavat kärkeästi omia näkemyksiään ja lempisarjakuviaan. Minun tehtäväni on osoittaa, mikä kenenkin mielipiteessä on hyvää ja mitä muuta voisi ehkä ottaa huomioon.

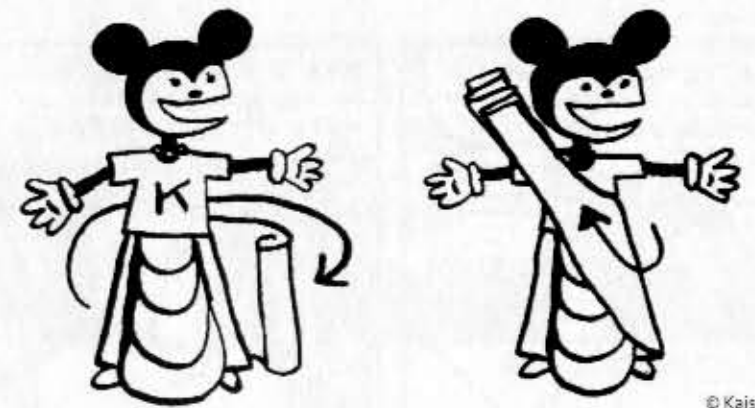
Yksi sarjakuvalinjan oppilaista, Juha Harju, oli lukuvuoden 2001–2002 Limingan kansanopistossa. Hän on ollut tyytyväinen Lahden tarjontaan.

– Tämä ja edellinen vuosi ovat eronneet toisistaan hyvin paljon. Limingassa ei ollut opetusta juuri ollenkaan, jos ollaan rehellisiä. Sarjakuvia sai tehdä, jos jaksoi. Minusta kuitenkin Lahden sarjakuvaopetus on syvällisempää ja paremmin järjestettyä, Harju napauttaa.

– Olemme piirtäneet tunneilla hyvin vähän, mutta muuten olen oppinut paljon. Sarjakuvallinen yleissivistyksemä on kasvanut, kun olen joutunut pakolla lukemaan esimerkiksi Robert Crumbia ja Joe Saccoa, joihin en muuten olisi varmaan tullut tutustuneeksi. Erityisesti olen pitänyt vierailijaluennoista. On hyvä, että alan ammattilaiset käyvät antamassa oikeaa tietoa aiheesta, ei näitä asioita nimittäin mistään kirjoista löydä!

Myös Unikurkiala-albumista (2000) tunnettu Ville Pynnönen vietti Lahdessa vuoden.

– Minulle vuodesta ei tule erityisiä kohokohtia mieleen, mutta kokonaisuutena varsinkin käsikirjoittamiseen ja ideointiin keskittynyt opetus oli oikein

© Kaisa Rautio

hyvää. Itse pidin ehkä eniten Mäkisen käsikirjoitusharjoituksesta, jossa piti keksiä kymmenessä minuutissa hauska strippi. Siinä ajassa ei ehti lukita itseään itsekritiikkiin, mikä on virkistävää, hän tuumaa.

– Minulle tärkeintä oli vuorovaikutus opettajan ja oppilaiden ja varsinkin oppilaiden itsensä välillä. Omien töiden välillä kipakkakin kommentointi nostaa rimaa, mikä ei voi olla kuin hyvästä. Kun tulee lunta tupaan, ei salli itselleen liian helppoja ratkaisuja, Marko Latva-Nikkola kiittelee.

Mitä vuodesta sitten jäi oppilaiden mielestä puuttumaan? Selvästi ei ainakaan piirtämistä. Oppilaat tuntuvat jakavan opettajansa näkemyksen siitä, että piirtämisen voi kyllä oppia muutenkin, mutta useimmat tarvitsevat oppia muilla sarjakuvan osa-alueilla.

– Minä toivoisin edelleen vain lisää käsikirjoittamisen opetusta. Sitä ei voi koskaan olla liikaa. ATK-opetus tai markkinointi ovat ihan mukavia juttuja, mutta jos haluaa tehdä hyviä sarjakuvia, on opittava kirjoittamaan todella hyvin, Pynnönen painottaa.

– Minusta pitäisi keskittyä enemmän isojen sarjakuvallisten kokonaisuuksien hallintaan. Se on kuitenkin sarjakuvissa se kaikkein vaikein asia. Tarvittaisiin

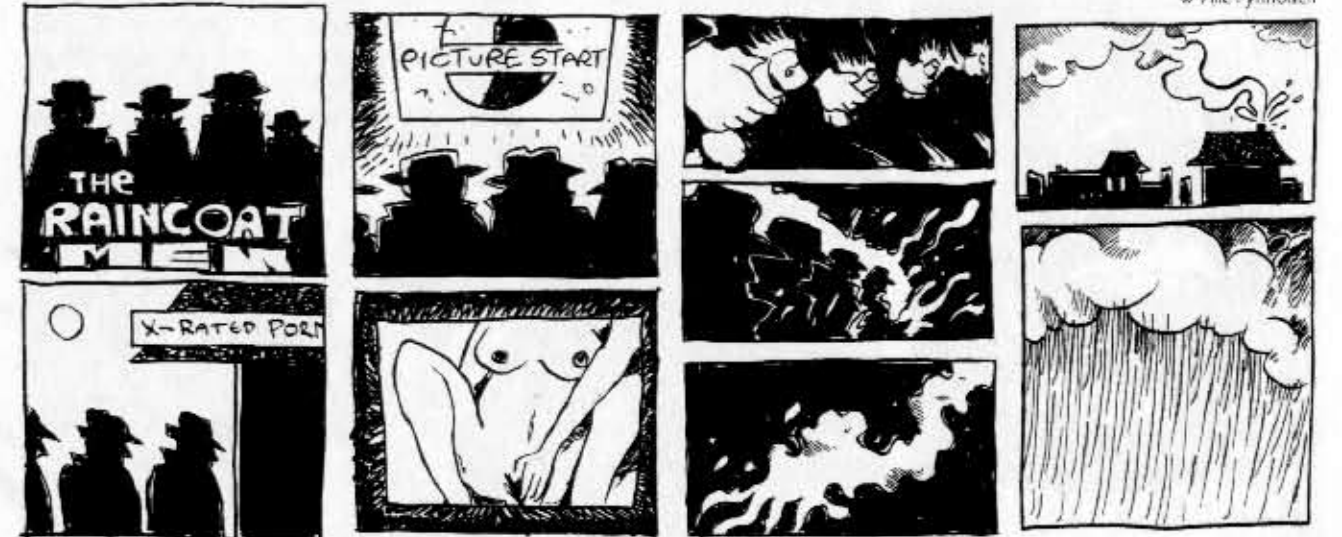
enemmän aikaa, jotta itse voisi keskittyä lopputyön tekemiseen ja ohjaaja sen kommentointiin, Latva-Nikkola pohdiskelee.

Haastattelemistani oppilaista kriittisimmän vuoteen suhtautui Ubu-antologiaa harvakseltaan julkaiseva Hans Nissen.

– Olen kokenut Lahden sarjakuvalinjan opetuksen ahdistavana. Painopiste on ollut liiaksi kaupallisuudessa ja salaideoinnissa. Ne muutamat vierailevat luennoitsijat, joilla olisi ollut jotakin sanottavaa pidemmistä kokonaisuuksista, intuitiosta ja taiteen tekemisestä, eivät ole kyenneet sitä tiivistämään saamaansa neljään tuntiin – poikkeuksena Tankki Täyteen ja Reinikainen-sarjojen yhtenä käsikirjoittajana toiminut Jussi Tuominen. Käsikirjoituskurssien veteraanina hän osasi kertoa juuri oikeita asioita tiiviinä pakettina, joka todennäköisesti oli helmiä siolle.

– Ei jotain sellaista asiaa kuin käsikirjoittamista ja piirtämistä pysty opettamaan puoliammattilaisille kädestä pitäen. On annettava ajattelun välineitä, joiden avulla tekijä pystyy itse kokemaan valaistumisen omasta tekemisestään. Tällaisia hetkiä oli muutama, mutta liian harvakseltaan, jotta olisi kyennyt osallistumaan enää kurssille. ■

© Ville Pynnönen

Lahden muotoiluinstituutin sarjakuvaopetuksen ensimmäinen vuosi on juuri päättynyt, minkä kunniaksi ilmestyi oppilaiden oma lehti LOVE. Seuraava vuosikurssi alkaa vuoden 2004 alussa.